

GLOSY

Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 8 września 2021 r., II S 19/21¹

DOI:10.53024/8.3.47.2022

CZESŁAW P. KŁAK*

STRESZCZENIE

Glosowane postanowienie odnosi się do problematyki trybu wnoszenia skargi na przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Słowa kluczowe: skarga na przewlekłość postępowania, termin do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania

Glosowane postanowienie dotyczy trybu wnoszenia skargi na przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki² (dalej: ustawa z 17 czerwca 2004 r.).

Skarżący pismem nadanym w urzędzie pocztowym 19 lipca 2021 r., które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 23 lipca 2021 r., wniósł przez swego pełnomocnika skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, przed Sądem Okręgowym w Kielcach oraz przed Prokuraturą

---

* Dr hab. prof. UP Czesław P. Kłak, Instytut Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, prokurator Prokuratury Krajowej, Zastępca Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury kierujący Ośrodkiem Aplikacji Prokuratorskiej, ORCID: 000-0002-2886-4770.

¹ Wyrok SA w Krakowie z 8.09.2021 r., II S 19/21, Lex nr 3390314.

² Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.

Okręgową w Kielcach. Należy zwrócić uwagę, że 8 lipca 2021 r. odbyła się rozprawa apelacyjna, na której sąd odwoławczy zamknął przewód sądowy i udzielił głosu stronom. Oskarżony – skarżący się na przewlekłość postępowania – nie stawiał się na tej rozprawie. Z uwagi na zawiłość sprawy wydanie wyroku zostało odroczone do 20 lipca 2021 r. W tym też dniu Sąd Apelacyjny w Krakowie ogłosił wyrok i ponownie, jak na wcześniejszej rozprawie, oskarżony – skarżący się na przewlekłość postępowania – nie stawiał się. Wyrok stał się prawomocny z dniem 20 lipca 2021 r.

Wskazana powyżej sekwencja zdarzeń procesowych ma istotne znaczenie, albowiem nie ulega wątpliwości – w świetle przytoczonych dat – że skarga na przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy z 17 czerwca 2004 r. wniesiona została przed wydaniem wyroku kończącego postępowanie odwoławcze. Nadanie w urzędzie pocztowym pisma będącego skargą na przewlekłość postępowania oznacza wniesienie skargi w rozumieniu art. 5 ust. 3 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Okoliczność ta nie była jednak znana sądowi odwoławczemu, ponieważ skarga wpłynęła faktycznie do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 23 lipca 2021 r., a więc trzy dni po wydaniu prawomocnego wyroku. W świetle przedstawionego stanu faktycznego nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w dacie „fizycznego” wpływu skargi na przewlekłość do Sądu Apelacyjnego w Krakowie (23 lipca 2021 r.) postępowanie odwoławcze uległo zakończeniu (20 lipca 2021 r.), a zatem nie pozostawało w toku. Nie ulega również najmniejszej wątpliwości, że w dacie nadania pisma w urzędzie pocztowym – skargi na przewlekłość postępowania, co miało miejsce 19 lipca 2021 r., postępowanie odwoławcze pozostawało w toku (nie doszło do jego zakończenia), bowiem wyrok w sprawie wydany został dzień później, tj. 20 lipca 2021 r., a tym samym toczyło się postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Jak trafnie wskazano w orzecznictwie, postępowanie w sprawie trwa bowiem (jest w toku) dopóty, dopóki nie dojdzie do wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie³. Fakt, że wydanie wyroku w tej sprawie nastąpiło 20 lipca 2021 r. – na skutek odroczenia wydania wyroku na podstawie art. 411 § 1 w związku z art. 458 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego⁴ – nie powoduje, że na dzień 19 lipca 2021 r. postępowanie nie znajdowało się w toku. Nie uległo ono zakończeniu na skutek odroczenia wydania wyroku, ale nadal było w toku, co wynika chociażby z art. 409 w związku z art. 458 k.p.k., czy też z art. 411 § 2 w związku z art. 458 k.p.k. Tym samym 19 lipca 2021 r. mogła być skutecznie wniesiona skarga na przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy z 17 czerwca 2004 r.

---

³ Postanowienie SN z 12.07. 2017 r., III SPP 30/17, Lex nr 2332311.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1375; dalej: k.p.k.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy, skarga na przewlekłość postępowania, będąca instrumentem mającym na celu stwierdzenie czy doszło do uchybień w niezwłocznym rozpoznawaniu sprawy, jest dopuszczalna jedynie w toku postępowania w sprawie do momentu jego prawomocnego zakończenia. W konsekwencji należy stwierdzić, że niedopuszczalne jest wniesienie skargi na przewlekłość postępowania po jego zakończeniu⁵. W orzecznictwie zasadnie wskazano również, że skarga na przewlekłość postępowania nie może być skutecznie złożona „poza tokiem” postępowania, czyli już po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego sprawę⁶. Odnotować należy także pogląd, że skarga na przewlekłość wniesiona po prawomocnym zakończeniu postępowania jest niedopuszczalna z mocy prawa, przy czym merytoryczne rozpoznanie skargi na przewlekłość po prawomocnym zakończeniu postępowania jest możliwe, jeżeli w dacie wniesienia skargi na przewlekłość sprawa pozostawała w toku⁷. W analizowanej sprawie, w dacie wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (19 lipca 2021 r.) sprawa pozostawała w toku, ponieważ wyrok kończący postępowanie wydany został dzień później. Nie może przy tym budzić wątpliwości, że termin do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (wynikający z art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r.) został zachowany, za czym przemawia przede wszystkim odwołanie się do art. 124 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Z przepisu tego jednoznacznie wynika, że termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej. W analizowanym stanie faktycznym przed wydaniem wyroku przez Sąd Apelacyjny w Krakowie (20 lipca 2021 r.), co zakończyło postępowanie w sprawie, pismo – skarga na przewlekłość postępowania zostało nadane w placówce, o której mowa w art. 124 k.p.k., a zatem skarga została wniesiona przed zakończeniem postępowania w sprawie. Nie ma tu znaczenia, że „fizycznie” pismo wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Krakowie już po wydaniu wyroku w sprawie, a więc po zakończeniu postępowania (23 lipca 2021 r.). Decydująca dla oceny zachowania terminu do wniesienia skargi – w analizowanym stanie faktycznym – jest bowiem data nadania pisma w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, a nie data wpływu pisma do sądu. Dla momentu „nadania” pisma (przesyłki) w rozumieniu kodeksu postępowania karnego decydujące znaczenie ma bowiem data stempla pocztowego⁸. Pogląd taki prezentowany jest również w piśmiennictwie, przy czym wskazuje się, że art. 124

---

⁵ Postanowienie SN z 2.06.2022 r., I NSP 91/22, Lex nr 3362917.

⁶ Postanowienie SO w Bydgoszczy z 16.03.2022 r., VIII S 1/22, Lex nr 3334538.

⁷ Postanowienie SN z 19.01.2022 r., I NSP 240/21, Lex nr 3304493.

⁸ Zob. m.in. postanowienie SN z 17.06.2004 r., II KZ 22/04, Lex nr 121664.

k.p.k. znajduje odpowiednie zastosowanie do skargi na przewlekłość postępowania⁹. W świetle powyższego, w analizowanym stanie faktycznym, doszło do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w terminie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r., tj. była to czynność skuteczna. Nie ma więc racji Sąd Apelacyjny w Krakowie w glosowanym postanowieniu, że termin do wniesienia skargi nie został zachowany. Niezasadne jest również twierdzenie, że przedmiotowa skarga na przewlekłość postępowania została wniesiona „poza tokiem postępowania odwoławczego” w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Wniesienie skargi na przewlekłość postępowania – co jak już wskazano – nastąpiło poprzez nadanie pisma w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej (19 lipca 2021 r.), i miało miejsce w czasie (w dacie), gdy postępowanie odwoławcze znajdowało się jeszcze w toku, a zatem skarżący dopełnił wymogu temporalnego, związanego z wniesieniem skargi.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że skarga na przewlekłość postępowania wniesiona przed wydaniem wyroku kończącego postępowanie, która „fizycznie” wpłynęła do sądu właściwego do jej rozpoznania już po zakończeniu postępowania w sprawie, powinna być rozpoznana merytorycznie. Wprawdzie obiektywnie rzecz ujmując postępowanie uległo już zakończeniu, a w sprawie zapadł prawomocny wyrok i skarga na przewlekłość postępowania nie może już niczego przyspieszyć, czy też wpłynąć na zdyscyplinowanie organu prowadzącego postępowanie, czyli nie może już zrealizować swojego podstawowego (głównego, zasadniczego) celu, to jednak nie eliminuje to możliwości (a także konieczności) jej rozpoznania. W orzecznictwie wskazano, że skarga na przewlekłość postępowania stanowi przede wszystkim mechanizm dyscyplinujący organy szerokiego wymiaru sprawiedliwości, mający zapewnić sprawne rozpoznanie sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz w postępowaniu sądowym. Funkcja ta traci rację bytu w odniesieniu do postępowań już zakończonych¹⁰, ale pogląd ten dotyczy wyłącznie przypadku, w którym skarga na przewlekłość postępowania została wniesiona już po zakończeniu postępowania, a nie przed, a więc dotyczy przypadku gdy uchybiono terminowi, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Jak wskazał Sąd Najwyższy, nie jest przeszkodą w merytorycznym rozpoznaniu skargi na przewlekłość postępowania to, że postępowanie sądowe objęte skargą zakończyło się po wniesieniu skargi¹¹. Wprawdzie w takim przypadku nie jest już możliwe zlikwi-

---

⁹ Cz.P. Kłak, *Skarga na przewlekłość postępowania karnego a Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, Warszawa 2011, s. 368 i 376.

¹⁰ Postanowienie SN z 24.03.2021 r., I NSP 12/21, Lex nr 3232198.

¹¹ Postanowienie SN z 13.12.2018 r., I NSP 18/18, Lex nr 2609212.

dowanie opieszałości sądu oraz nadanie sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego, bo postępowanie uległo już zakończeniu, to jednak wskazać należy, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. przedmiotem postępowania zainicjowanego wniesieniem skargi na przewlekłość jest zbadanie podniesionego przez składającego skargę zarzutu, iż doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu przez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie od chwili jego wszczęcia¹². Jednym z celów skargi jest także rekompensata z tytułu nadmiernej długości postępowania w sprawie (przewlekłość postępowania), choć nie jest to jej główny cel. Cel ten może być zrealizowany także po zakończeniu postępowania w sprawie, pod warunkiem, że sama skarga została wniesiona w terminie (warunek formalny rozpoznania skargi). Na kwestię odpowiedniej rekompensaty z tytułu przewlekłości postępowania zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z 9.01.2008 r., III SPZP 1/07¹³, podkreślając konieczność rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania także po zakończeniu postępowania, w ramach którego została wniesiona (w terminie ustawowym), właśnie ze względu na konieczność oceny zasadności zarzutu przewlekłości postępowania i realizacji funkcji kompensacyjnej skargi. W orzecznictwie trafnie wskazano również, że jeśli przed rozpoznaniem skargi na przewlekłość postępowania dojdzie do prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie, to mimo to, w dalszym ciągu występuje możliwość stwierdzenia, że toczyło się ono przewlekłe i zasądzenia „odpowiedniej sumy”, o jakiej mowa w art. 12 ust. 4 ustawy z 17 czerwca 2004 r. Uprawnienie się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie wywołane skargą nie ma bezpośrednio wpływu na możliwość zakończenia takiego postępowania rozstrzygnięciem merytorycznym, a bezprzedmiotowe w takiej sytuacji staje się wyłącznie żądanie wydania sądowi zaleceń, o których mowa w ramach dyspozycji art. 6 ust. 3 ustawy z 17 czerwca 2004 r.¹⁴. Ustawa ta nie przewiduje, że warunkiem rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania jest wyłącznie możliwość realizacji głównego celu skargi. Cel kompensacyjny, także z punktu widzenia standardów strasburskich, do których odwołuje się art. 2 ust. 3 ustawy z 17 czerwca 2004 r., determinuje istotną funkcję skargi na przewlekłość, która nie może być marginalizowana i deprecjonowana. W konsekwencji, jeżeli jest możliwa realizacja tego celu (a przez to i funkcji skargi), a tak jest w przypadku, gdy termin do wniesienia skargi na przewlekłość, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r., został zachowany, to nie jest

---

¹² Postanowienie SN z 18.01.2017 r., III SPP 68/16, Lex nr 2202489.

¹³ OSNP 2008, nr 13-14, poz. 205.

¹⁴ Postanowienie SN z 22.01.2019 r., I NSP 91/18, Lex nr 2609480.

możliwe pozostawienie wniesionej w terminie skargi bez rozpoznania na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r.

W świetle powyższych uwag uznać należy, że stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w glosowanym postanowieniu nie może być podzielone. W realiach faktycznych analizowanej sprawy skarga na przewlekłość postępowania wniesiona została w terminie i w związku z tym należało ją rozpoznać, mimo że po jej wniesieniu doszło do zakończenia postępowania w sprawie. Na marginesie należy także wskazać, że trafna konstatacja Sądu Apelacyjnego w Krakowie, iż wniesienie skargi na przewlekłość postępowania na dzień przed wydaniem wyroku w sprawie – czego pełną świadomość miał skarżący – ocenić należy jako nadużycie prawa do skargi, nie stanowi jednak okoliczności umożliwiającej odmowę rozpoznania skargi (i finalnie pozostawienie jej bez rozpoznania). Jeżeli skarga spełnia wymogi formalne, w tym została wniesiona w terminie, to winna być rozpoznana, nawet jeżeli jawi się jako oczywiście niezasadna (bezzasadna), czy też skarżący nadużył przy jej wnoszeniu przysługującego mu prawa podmiotowego. Ustawa z 17 czerwca 2004 r. nie przewiduje możliwości pozostawienia skargi bez rozpoznania, jeżeli sąd właściwy do jej rozpoznania uzna, że skarżący nadużył prawa do jej wniesienia. Taka możliwość nie wynika także z odpowiednio stosowanych – na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. – przepisów kodeksu postępowania karnego.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Klak Cz.P., *Skarga na przewlekłość postępowania karnego a Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, Warszawa 2011.

Akty normatywne

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.).

Orzecznictwo

Uchwała SN z 9.01.2008 r., III SPZP 1/07OSNP 2008, nr 13-14, poz. 205.

Postanowienie SN z 17.06.2004 r., II KZ 22/04, Lex nr 121664.

Postanowienie SN z 18.01.2017 r., III SPP 68/16, Lex nr 2202489.

Postanowienie SN z 12.07. 2017 r., III SPP 30/17, Lex nr 2332311.

Postanowienie SN z 13.12.2018 r., I NSP 18/18, Lex nr 2609212.

Postanowienie SN z 22.01.2019 r., I NSP 91/18, Lex nr 2609480.

Postanowienie SN z 24.03.2021 r., I NSP 12/21, Lex nr 3232198.

Postanowienie SN z 19.01.2022 r., I NSP 240/21, Lex nr 3304493.

Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 8 września 2021 r., II S 19/21

Postanowienie SN z 2.06.2022 r., I NSP 91/22, Lex nr 3362917.

Wyrok SA w Krakowie z 8.09.2021 r., II S 19/21, Lex nr 3390314.

Postanowienie SO w Bydgoszczy z 16.03.2022 r., VIII S 1/22, Lex nr 3334538.

**Gloss to the judgment of the Court of Appeal in Kraków of September
8, 2021, II S 19/21**

SUMMARY

The glossed provision refers to the issue of the procedure for submitting a complaint against excessive length of proceedings within the meaning of the Act of 17 June 2004 on a complaint for violation of a party's right to hear a case in preparatory proceedings conducted or supervised by the prosecutor and in court proceedings without undue delay.

Keywords: complaint about excessive length of proceedings, time limit for lodging a complaint about excessive length of proceedings